

Linnéuniversitetet

LÄRARPROGRAMMET

Barn i koncentrationssvårigheter

Pedagogers förhållningssätt

Jessica Milesand och Alexandra Fält

Examensarbete 15 hp

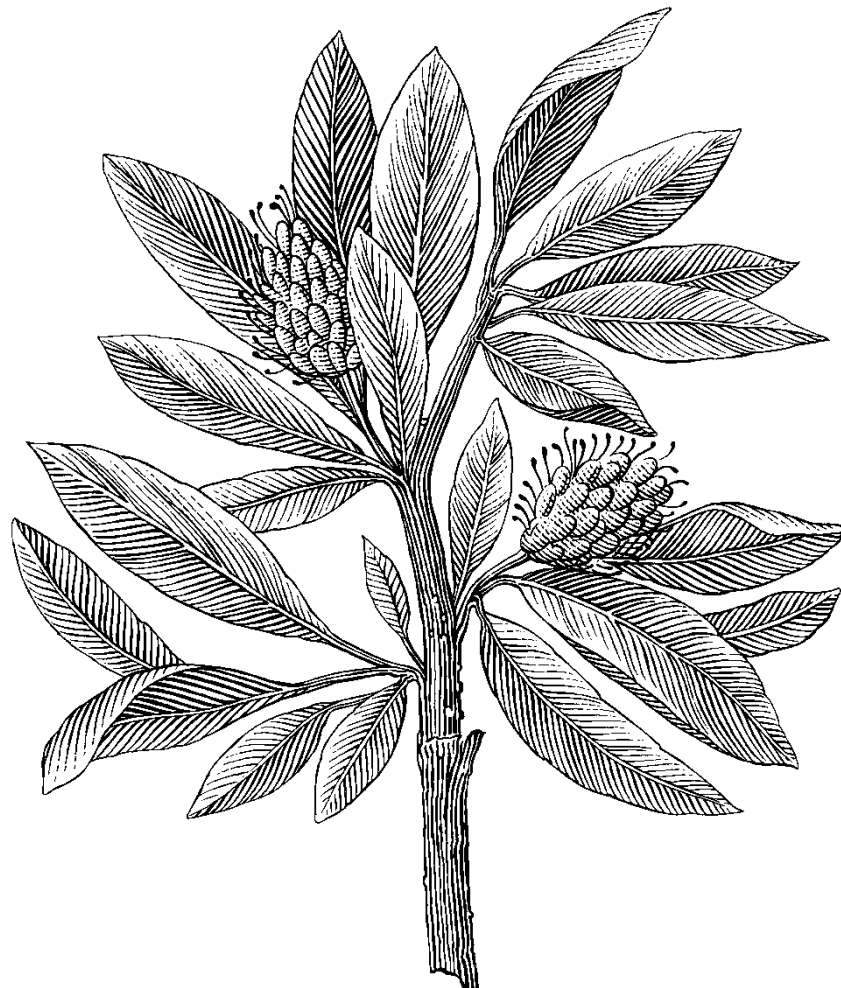
Grundnivå

Höstterminen 2013

Handledare: Margareta Redegard

Examinator: Inger Edfors

**Institutionen för
utbildningsvetenskap**

Linnéuniversitetet

Institutionen för utbildningsvetenskap

Arbetets art: Examensarbete, 15 hp

Läraryrket

Titel: Barn i koncentrationssvårigheter. Pedagogers förhållningssätt

Författare: Jessica Milesand och Alexandra Fält

Handledare: Margareta Redegard

ABSTRAKT

Koncentrationssvårigheter kan förekomma i förskolor och i förskoleklasser, men det är vanligt att koncentrationssvårigheter bedöms olika på grund av vem det är som bedömer. Syftet med denna studie var att belysa hur pedagoger ser och arbetar med barn i koncentrationssvårigheter. Frågeställningarna som skulle besvaras blev: På vilket sätt yttrar sig barns koncentrationssvårigheter enligt pedagogerna, skiljer sig flickornas koncentrationssvårigheter från pojkarnas enligt pedagogerna och i så fall på vilket sätt, vilka orsaker anser pedagogerna kan finnas för barn i koncentrationssvårigheter och hur bemöter pedagogerna barn i koncentrationssvårigheter.

För att få en bild utifrån pedagogers tankar om barn i koncentrationssvårigheter intervjuades sex stycken olika pedagoger som arbetar med barn mellan åldrarna fyra till sex år. Efter intervjuerna sattes svaren in i kategorier som passade svaren.

Studien visar hur pedagogerna ser på sin roll i arbetet med barn i koncentrationssvårigheter. De poängterar vikten av att planera efter varje individ och deras förutsättningar och att pedagoger måste se hela sammanhanget runt barnen. Pedagogers stora uppgift är att jobba förebyggande och arbetssättet handlar om att de ska anpassa och variera arbetet utifrån barnen. Pedagogernas tålamod och vilja är en stor del i hur de arbetar.

Nyckelord: Koncentrationssvårigheter, barn i behov av särskilt stöd, ADHD, pedagogens roll, förskola/förskoleklass, inkluderande och relationellt perspektiv.

INNEHÅLL

1	INTRODUKTION.....	3
2	BAKGRUND	4
	2.1 Koncentrationssvårigheter	4
	2.1.1 Barn i behov av särskilt stöd	5
	2.2 Orsaker till koncentrationssvårigheter.....	6
	2.2.1 ADHD.....	7
	2.3 Pedagogens roll	9
3	SYFTE.....	13
	Frågeställningar	13
4	4 METOD.....	14
	4.1 Undersökningssinstrument – kvalitativ intervju	14
	4.2 Urval	14
	4.3 Genomförande	14
	4.4 Bearbetning av data	15
	4.5 Tillförlitlighet	15
	4.6 Etiskt förhållningssätt.....	16
	4.7 Metoddiskussion.....	17
5	RESULTAT.....	18
	5.1 Pedagogers uppfattningar om koncentrationssvårigheter.....	18
	5.1.1 Blir lätt distraherade	Fel! Bokmärket är inte definierat.
	5.2 Koncentrationssvårigheter – pojkar och flickor	19
	5.3 Pedagogers uppfattningar om orsaker till koncentrationssvårigheter.....	20
	5.3.1 Storlek på gruppen.....	20
	5.3.2 Tidsbrist.....	20
	5.3.3 Omognad, ointresse och neurologiska orsaker	21
	5.3.4 Många aktiviteter och oväntade situationer.....	22
	5.3.5 Sociala problem	22
	5.4 Pedagogernas arbetssätt.....	23
	5.4.1 Varierande arbetssätt	23
	5.4.2 Skapa struktur för barnen och ha tålamod.....	23
	5.4.3 Samarbete förskola och hem.....	24
6	DISKUSSION	26

6.1	Pedagogers uppfattningar om koncentrationssvårigheter.....	26
6.2	Koncentrationssvårigheter – pojkar och flickor	27
6.3	Pedagogers uppfattningar om orsaker till koncentrationssvårigheter.....	27
6.4	Pedagogernas arbetssätt.....	28
6.5	Pedagogiska implikationer	29
6.6	Framtida studie	29
7	REFERENSLISTA.....	30
BILAGA.1		Intervjufrågor

1 INTRODUKTION

Under vår näst sista termin på Linnéuniversitetet läste vi specialpedagogik och blev intresserade av barn med diagnosen ADHD. Vi valde att gå vidare med koncentrationssvårigheter som finns som en del i diagnosen ADHD, och för att kunna hjälpa ett barn måste pedagogerna veta hur barnet behöver hjälp.

Pedagoger i dag har olika uppfattningar om hur man kan arbeta med barn som är i koncentrationssvårigheter, det är därför vi har valt att koncentrera detta arbete på förutsättningar för lärandet för barn i koncentrationssvårigheter. Vi måste som blivande pedagoger inse att ingen dag är den andre lik och att koncentrationssvårigheter finns av olika anledningar hos barn som vi kommer att arbeta med i framtiden.

I den reviderade läroplanen för förskolan 2010:

”Verksamheten ska anpassas till alla barn i förskolan. Barn som tillfälligt eller varaktigt behöver mer stöd och stimulans än andra ska få detta stöd utformat med hänsyn till egna behov och förutsättningar så att de utvecklas så långt som möjligt” (Skolverket 2010:5).

För att kunna hjälpa alla barn på ett så optimalt sätt som möjligt, behöver pedagoger veta vilken typ av hjälp som barnet behöver för att utvecklas till en fungerande och harmonisk människa. Brytting (2010) understryker att eleven alltid ska stå i centrum, att pedagoger och lärare ska vägleda barnen till kunskap som de behöver för att kunna göra val och egna prioriteringar senare i livet.

2 BAKGRUND

2.1 Koncentrationssvårigheter

Sjödin (2000) anser att det finns stor okunskap om barn i koncentrationssvårigheter. Det är av stor betydelse att alla barn uppmärksammas och ge den stöd och stimulans som barnet behöver för att utvecklas efter sina förutsättningar. Konsekvenserna för både barnet och samhället kan annars bli påtagliga i framtiden och när barnen senare är vuxna. Han anser då att det måste vara mer resurser till lärare ute i skolorna för barnen för att få stöd och förståelse.

Berglund (2000) belyser att koncentrationssvårigheter kan skifta från tid till tid och vara olika i olika situationer. Koncentrationssvårigheter bedöms olika på grund av vem det är som bedömer. Kadesjö (2007) beskriver att innebörden med att vara koncentrerad är att vara fokuserad på till exempel en uppgift eller något som händer runt barnet, det är då viktigt att kunna stänga av saker som händer i bakgrunden och att hålla fokus på det som ska göras. Personen sällar själv vad den ska lära sig då det är en omöjlighet att ta till sig alla intryck och allt man ser. Det är mycket upp till personen själv vad man lär sig och kan bero på vilka förutsättningar barnet har just vid det tillfället. När barn koncentrerar sig kan ett möte med vad som händer nu ske, samt nya intryck som påverkar barnets inre. Om koncentrationssvårigheter finns är det svårt att fokusera och koncentrera sig på det som förväntas av barnen i skolan. Det är därför viktigt att pedagoger ger feedback så fort barnet har löst något själv för att öka motivation och uppmuntran. Kadesjö (2007) poängterar även att koncentrationen kan variera från dag till dag och från olika situationer. Koncentrationssvårigheter kan uppfattas olika beroende på vad vuxna utgår ifrån och vem det är som uppmärksammar barnen. Johannesson (1997) ger en förklaring för barn i koncentrationssvårigheter där det syns utåt då barnen är stökiga och fokusera på saker runt omkring istället för det som pedagogerna tänkt. Det finns också de barn som vänder koncentrationssvårigheter inåt och inte är med, de befinner sig i ett drömmande tillstånd.

Kadesjö (2007) lyfter fram om olika typer av koncentrationssvårigheter:

Det finns sådana som följer med genom hela livet, som kallas för primära koncentrationssvårigheter och blir synliga i många situationer. Det ställer till det både för barnen men även alla människor som finns runt omkring barnen. Det finns också tillfälliga, sekundära koncentrationssvårigheter. Det kan vara något som hänt under barnets uppväxt och i miljön, som med rätt bearbetning kan försvinna. Det kan också vara så att det finns problem i en viss situation och då kallas de situationsbundna. Vanliga problem med koncentrationssvårigheter kan vara, problem med uppmärksamheten, barn som har problem med att bli störda av ljud runt omkring dem. Impulsivitet är vanligt då barnen inte tänker före utan gör saker direkt istället. Dessa barn kan ha svårt att ta och förstå instruktioner och följa och förstå innebörden av regler som sätts. Det kan uppstå problem med aktivitetsnivån hos barnen som kan vara överaktiva eller understimulerade. Vidare beskriver Kadesjö (2007) också barn som har koncentrationssvårigheter men blir passiva. Dagdrömmande barn kan vara ett sådant exempel. Det kan visa sig genom att det kan vara svårt att komma igång med det som ska göras (Kadesjö, 2007).

Beteendeproblem kan vara om ett barn har brist i sin impuls kontroll och har uppmärksamhetsproblem. Det kan vara de barn som impulsiva och väldigt aktiva som skapar konflikter. Det kan också vara de som är väldigt tysta och som är för sig själva. Det är vanligt att uppmärksamheten till något bara varar en kort stund och sedan är det något annat som drar till sig barnets uppmärksamhet. Aktivitetsnivån kan skifta väldigt, från att vara överexalterad till att vara väldigt lugn och sakna motivation. Det är vanligt att självförtroendet är lågt för dessa barn som känner att de har svårigheter (Juul, 2005).

Kadesjö, Hägglöf, Gillberg och Kadesjö (2011) poängterar om barn som har beteendestörningar och att det är inte helt ovanligt att de missbedöms. Det kan då vara barn som har större problem med uppmärksamheten och kan vara hyperaktiverade. Det är inte helt ovanligt att omgivningen ger föräldrarna skulden till barnens beteende. Barnen kan också bedömas av omgivningen att de kan bättre om de bara försöker. Det är vanligt att svårigheter syns när nya uppgifter introduceras till exempel en ny situation där barnet blir osäkert. Förändringar för barnet kan kännas jobbiga.

2.1.1 Barn i behov av särskilt stöd

Folkskolestadga upprättades 1842 och innebar förändringar för hela skolsystemet. Innan dess var det upp till föräldrarna att fostra sina barn och ge dem utbildning. Med detta kom även frågor som vem skulle komma att ta hand om barnen som på något sett ansågs vara avvikande från det normala. De som kom att tillhöra denna grupp var de barn som var psykiskt och fysiskt funktionshindrade. Dessa barn skulle inte förknippas med den vanliga skolan, det fanns argument som beskrev att de som beskrevs som normala medborgare skulle skyddas. Man ville inte förknippa skolan med avvikande barn eller elever. Men under början av 1900- talet förändrades skolan och olika former av specialundervisning började träda fram. Under tiden fram tills nu har skolans reform förändrats på ett sätt där man nu ska möta alla barn oavsett funktionsnedsättningar och om de anses avvikande från det som uppfattas onormalt (Lundgren, 2006).

Ett barn kan vara i behov av särskilt stöd under korta eller längre perioder och genom att använda sig av olika arbetssätt kan barnets svårigheter minska eller försvinna i princip helt (Brodin och Lindstrand, 2010). Detta belyser också Carlsson, Norrelgen med flera (2013) att det krävs en ökad förståelse och medvetenhet för alla människor i samhället. Att sätta diagnos på små barn ses inte som det optimala, vid en låg ålder då det är osäkert om svårigheterna är tillfälliga eller varaktiga. Det är vanligt att det sker förändringar av bristerna och det kan ske olika utvecklingar för barn i förskoleåldern. Det kan vara så att symtom som barnen har blir större och mer synliga men det kan också bli tvärtom och då att symtomen minskar och då syns mindre. Det är viktigt att ha barnet under uppsikt en längre tid och göra en bred bedömning. Hos små barn är inte alltid svårigheterna så tydliga och det är av stor betydelse att följa barnens utveckling under en längre tid för att se hur det utvecklar sig. Kadesjö med flera (2011) skriver om att förskolebarnens problem ofta förvärras i deras senare barndom.

Bergström (2001) beskriver hur man kan använda sig av olika verktyg för att stödja människors inre processer vid problemlösning, kommunikation, utveckling och vid lärandetillfällen. En pedagog som förstår innebörden av människors olikheter och

dess skillnader på hur barn kan lära sig saker, kan då med den kunskapen stötta alla barnens egna behov vid inläring. Pedagogen kan även hjälpa barnen att gå en mer medveten väg på sin utvecklingsväg.

”Att tillgodose varje barns behov har alltid stått i fokus för pedagoger, och detta har tagit sig olika uttryck.” (Bergström, 2001:8)

Dagens pedagoger kräver en djupare och personlighetsutvecklande utbildning för att ge alla barnen det stöd som de behöver (Bergström, 2001).

2.2 Orsaker till koncentrationssvårigheter

Olsson och Olsson (2013) beskriver att barn föds med olika förutsättningar. Under uppväxten utvecklas barnen olika och det kan bero på vilken stöttning och stimulans som ges runt omkring. Känslor av att inte duga och skam kan hämma barnens utveckling. God självkänsla menar författarna utvecklas i miljöer där barn känner sig välkomna och respekterade. Barn i familjer där det är mycket bråk och konflikter, kan påverka barnen så att de har svårt att koncentrera sig. Det kan vara en miljö som är otrygg där barnet växer upp och där det inte finns någon struktur att gå efter, där barnen inte har sina föräldrar som förebilder, som hjälper att forma barnen till att kunna utveckla koncentration för att lära sig saker (a.a).

Johannesson (1997) gör klart att koncentration handlar om att vara uppmärksam på något och kopplar det då till uppmärksamhet. En vanlig beskrivning är att barn som har svårt att koncentrera sig i lugna situationer och blir lätt störda av andra saker runt omkring. Hon tar vidare upp att det kan vara så att barnet inte anser att uppgiften är tillräckligt motiverande och spännande och på grund av det blir barnet okoncentrerat. Hon nämner också att det kan bero på att barnet själv vill bestämma vad den ska göra och inte en vuxen (a.a).

Det är vanligt att vuxna fokuserar på att få bort barnets beteende för att det anses jobbigt och störande, istället för att gå till botten och hitta orsaken till beteendet påpekar Eresund (2012). Vidare nämns att när barnen visar sådana beteenden har de tankarna någon annanstans. Det har visat sig om barnen ofta är oroliga inombords när de är små så kan ett mönster uppstå av ouppmärksamhet och då utvecklas inte hjärnan som den ska för att barnet ska kunna vara i långvarig koncentration. Det behöver på så vis inte vara ett medfött fel. Barn som är överaktiva och rastlösa kan vara det på grund av att de inte vill visa att de är oroliga och det kan också vara ett rop på att bli bekräftat och uppmärksammat (a.a). Enligt Sjödin (2000) är kunskapen om hjärnans sjukdomar begränsad då det är stor okunskap och lite information om sjukdomar i hjärnan. Neurologiska störningar talas det lite om men det är inget som man ska skämmas för och dölja eftersom hjärnan också kan råka ut för sjukdomar precis som övriga kroppen. Har barnen symtom kan det vara så att de har störning i hjärnan som kan vara ADHD. Barn som är stökiga behöver inte ha neurologiska störningar utan det kan vara så att barnet mognar lite senare än sina jämnåriga kamrater. Det är vanligt att barnen som är stökiga blir missförstådda.

Kadesjö (2007) nämner att vi vet mer om koncentrationssvårigheter än för 25 år sedan, på grund av mycket forskning som gjorts inom området. Det som kommit fram är att det är många orsaker som ligger bakom. Biologiska, psykologiska och sociala förklaringar kan höra samman och det kan vara olika saker som spelar in. Primära koncentrationssvårigheter tror man kan ha koppling till biologiska faktorer

men det är av stor vikt att också kolla upp miljön, omgivningen och barnets problembild innan man lägger upp undervisningen (a.a).

Juul (2005) resonerar om barn som har uppmärksamhetsstörningar och att det är en brokig skara. Det gäller både barn som har fått diagnoser och sådana som inte fått det men har olika beteende. Det kan till exempel bero på för tidigt födda barn, barn som är omogna, barn som är extra känsliga, barn som lever i stressiga miljöer. Det kan bero på hjärnskador, skador på andra sätt som till exempel trafikskador, hjärntumör och så vidare. Gemensamt har de beteendeproblem. Barn som har fått diagnoser kan vara ADHD (a.a).

Barn med situationsbundna orsaker till koncentrationssvårigheter har genom olika analyser visat att det är under vissa förhållanden eller vissa situationer deras svårigheter med koncentrationen synliggörs. Det kan till exempel vara motoriska svårigheter, perceptuella svårigheter eller läs- och skrivsvårigheter som har sin påverkan på barnet. Barnet kan då ha svårt att greppa hela situationen och risken finns då att koncentrationen minskar eller försvinner (Kadesjö, 2007).

De socioemotionella orsakerna beror på miljön som barnet växer upp i. Barn som kommer från ett krigshärjat land kan ha svårt med koncentrationen på grund av alla minnen som de upprepar inom sig. De barn som växer upp med föräldrar som har varit fullt upptagna med sina egna problem kan ha svårt att koncentrera på uppgifter om inte det finns en tydlig förklaring till vad det är man förväntas göra. Föräldrarna är en viktig del under barnets uppväxt och växer barnet upp i ett tryggt och kärleksfullt hem så kan de barnen klara sig bättre med koncentrationen i skolan än de barn tidigare nämnda (Kadesjö, 2007). Det finns barn med socioemotionella problem som har svårt för att förstå andra människor, de kan vara hänsynslösa, egoistiska och kan inte gå känslomässigt in i andras situationer då de har svårt att sätta sina egna behov åt sidan (Johannessen, 1997).

Primära koncentrationssvårigheter, det vill säga beroende på biologiska orsaker till svårigheterna, har inte med miljön att göra men kan påverka förmågan av koncentration. Denna koncentrationssvårighet har sin grund i medfödda skador eller förvärrade brister i hjärnans funktion, man kan därför märka av svårigheterna hos barnet tidigt i livet och det följer barnet genom hela dess uppväxt (Kadesjö, 2007).

Uppmärksamhetssvårigheter gör att det är lätt att barnen blir fokuserade på något annat, till exempel något som händer utanför rummet. De ger upp lätt och tycker att det är tråkigt. Impulsivitet gör att barnen ofta gör saker först och har svårt att tänka på att det kan vara bra att göra på ett visst sätt först för att få bästa resultat. Lämplig aktivitetsnivå är svårt då det är vanligt att nivån blir för låg eller hög mot det som förväntas av barnet. Det är väsentligt att pedagoger gör så att barnen får positiva upplevelser i förskolan då det annars blir jobbigt när barnen börjar skolan. Barnen jämför sig alltid med varandra och om de redan från förskolan känner att de är sämre än andra riskerar det hänger med i skolan och senare i livet. De har en känsla av att vara sämre än andra och tankar barnen kan ha är misslyckande och att de inte klarar av det planerade. Motivationen är dålig och utan motivation är det svårt att lära sig saker och utvecklas (Kadesjö, 2007).

2.2.1 ADHD

ADHD står för Attention deficit hyperactivity disorder och det brukar översättas som uppmärksamhetsstörning med överaktivitet. Personer med diagnosen ADHD

skiljer sig ifrån de personerna med diagnosen ADD, på så sätt att personer med ADHD har en hyperaktivitet som de med ADD inte har (Kadesjö, 2007). Almer och Mandel Sneum (2012) belyser att ADHD är en störning som inte är helt lätt att förklara. Olika studier har gjorts som har visat att neurobiologiska och genetiska orsaker har stor betydelse för om ADHD utvecklas. Det har varit svårt att visa om det är genetiska faktorer eller om beror på miljön som gör att man får ADHD. Det kan bero på miljön eller ärftligt. Det är också vanligt att liknande problem kommer tillbaka i sociala relationer(a.a).

Jakobsson och Nilsson (2011) skriver att det finns barn som har varit lugna fram till tolv-arton månader gamla och sen plötsligt vid någon händelse bli hyperaktivt. De beskriver vidare att det är vanligt att dessa barn hela tiden söker det som är nytt och spännande för dem.

Kutscher (2008) delar upp problemen med ADHD i tre olika grupper. Barn med ADHD har inte någon stoppförmåga, de har ingen spärr till vad som är rätt eller fel och många barn tycker detta är jobbigt då de har stora svårigheter att veta hur de ska bete sig. Han kopplar detta till att barnen är impulsiva, hyperaktiva och lätt distraherade (a.a).

Diagnosen ADHD upptäcks i regel vid en tidigare ålder hos pojkar än vad den gör hos flickor. Flickor med diagnosen ADHD lider ofta av läs- och skrivsvårigheter, de kan även ha svårt för att hantera kraven som ställs på dem. Både flickor och pojkar med diagnosen ADHD lider av inlärningssvårigheter men hos flickor kan diagnosen uttrycka sig på andra sätt än vad som ses som vanligt hos pojkar med ADHD. Flickor har oftare svårare depression och risken för att blir uppslukade av olika saker och föremål än vad pojkarna uppvisar (Olsson och Olsson, 2013).

Statens beredning för medicinsk utvärdering (SBU, 2005) poängterar genom olika studier att det har framkommit till att flickor och pojkar kan ha olika aktivitetsnivåer och även olika typer av uppmärksamhetsförmåga. Flickor visar sin aggressivitet mer i en språklig och muntlig form. När flickor leker är det mer i relation till andra. Vidare har det framkommit att flickor har mer uppförandestörning och med det menas att till exempel kissa på sig, ha olika typer av tics, depression och ångest (äldre än förskoleklass). De fungerar sämre socialt, både i förskolan, skolan och hemma.

Jakobsson och Nilsson (2011) poängterar att det inte är ovanligt att det tar längre tid för flickor att få hjälp på grund av att det kan vara svårare att upptäcka deras svårigheter. Detta skriver också Almer och Mandel Sneum (2012) om då de har uppmärksammat att symtomen hos flickor inte är lika omfattande och tydliga som hos pojkar.

Nadeau, Littma och Quinn (1999) skriver om flickor som inte blir uppmärksammade på grund av att de dagdrömmar, är slarviga och förvirrade. Pojkar är mer högljudda och stökiga vilket gör att de drar till sig uppmärksamhet på ett annat sätt. Vidare belyser de att barn som inte är hyperaktiva är svårare att upptäcka. De beskriver att det är vanligt att flickor uttrycker sig på ett annat sätt mot pojkar och är uppfostrade på olika sätt. De skriver också att flickor blir oftare uppmärksammade av sina föräldrar på att något inte stämmer. Förskolan och skolan är sämre på att upptäcka ADHD hos flickor. Svaret på detta kan vara att föräldrar jämför med andra flickor och pedagoger jämför utifrån alla barn då också pojkar (a.a).

Eresund (2012) tar upp att även psykosociala faktorer kan bidra till olika handlingssätt. Hon har kommit fram till att det är samverkan mellan olika

riskfaktorer med både biologiska och psykologiska faktorer som kan vara orsaken till detta. Vidare talar hon om betydelsen av barnens mognad. Statistiska data visar att barn som är födda sent på året har större risk att drabbas mot barn som är födda tidigt på året. Pojkar som är födda sent på året har 34 % större risk att utveckla ADHD mot barn som är födda under första halvåret, för flickor är det liknande utveckling men något mindre. En annan sak som Eresund (2012) betonar är att det rör sig inte bara om psykosociala problem utan också om känslor och samband. Beteendet som barnen visar kan dölja de tankar och känslor som de känner. Detta är deras sätt att uttrycka sig på. Det har konstaterats att många barn med ADHD är otrygga. De vill hela tiden vara synliga annars är de rädda att de glöms bort. Eresund (2012) tar upp att det är av stor vikt av vuxna att prata mycket med barnen. Föräldrarna har visat sig vara väldigt måna om sina barn men glömmer bort att prata mycket med dem och ge trygghet och vägledning i livet Aparajita B. Kuriyan, William E. Pelham Jr, Brooke S. G. Molina, Daniel A. Waschbusch, Elizabeth M. Gnagy, Margaret H. Sibley, Dara E. Babinski, Christine Walther, JeeWon Cheong, Jihnee Yu, Kristine M. Kent. (2013) har i sin undersökning kunnat se skillnader på personer med ADHD och personer utan ADHD då de personerna med ADHD har uppnått en lägre utbildningsnivå (a.a).

2.3 Pedagogens roll

Förskolan kan vara av stor betydelse då den kan bidra barnen positivt i deras utveckling. Barns självkänsla byggs upp i takt med vilket engagemang och intresse som de möts av. Det är viktigt att pedagoger tar tillvara barns nyfikenheter. Känner barnen glädje med att lära sig nya saker så kan upplevelsen vara rolig vilket ger barnen en ökad vilja att lära sig (Olsson och Olsson, 2013).

Det är av stor betydelse att pedagoger uppmärksammar om ett barn har problem och behöver stöd. Det kan vara svårt att veta varför problem uppstår men det är av stor vikt att ta till sig det och göra det bästa för barnet. Det är väsentligt att ta reda på varför ett barn beter sig på ett visst sätt istället för att placera barnet i ett fack som stökig och ouppfostrad. Ibland kan det finnas förskolepsykologer som kan hjälpa till. För att hjälpa barnet så är det viktigt att ta tag i problemen tidigt innan onda cirklar har befästs. För att kunna göra detta behövs det stor kunskap hos pedagogerna (Kadesjö, 2007).

Det pedagoger bör tänka på i sitt arbete är att inte döma barnet, det kan vara så att ett barn verkar okoncentrerad på grund av att barnet inte sitter still och verkar ha fokuset på något annat men kan visa sig att de vet precis vad som gjorts och varför. Men ett barn som inte kan hålla uppmärksamheten kring det som pedagoger och lärare bestämt kan få inlärningssvårigheter och för att slippa det är det av stor vikt att kunna hålla fokus (Johannesson, 1997). Kadesjö med flera (2011) nämner om betydelsen att hela tiden tänka på barnens svårigheter och att det kan vara därför barnet ligger efter i utvecklingen. Det finns olika program i beteende som kan hjälpa vuxna att förstå barnens beteende. Det gäller att kunna hantera situationer som är utmanande för pedagoger. Det finns olika strategier hur man kan gå tillväga för att lösa problem och därigenom minska konflikter. Det gäller att visa förståelse för barnet genom att prata med barnet och därigenom komma närmre barnet för att förstå och lösa problem (a.a). Pedagoger kan underlätta för barnen genom att utgå ifrån barnens tidigare kunskaper, vilken motivation barnen har och barnens känsloliv.

Motivationen hos barnen är viktigt för att de ska kunna koncentrera sig och det är pedagogernas uppgift att ordna detta på ett bra sätt.

Barn i koncentrationssvårigheter kan ha olika dagar, bättre och sämre. Det gäller som pedagog att vara öppen för att kunna stämma av barnets dagsform för att veta hur dagen skall utformas. Det gäller att göra det bästa av situationerna och dagarna. Barn med hög aktivitetsnivå kan vara svåra att hantera. Det är vanligt att omgivningen svarar med bemötande som kan vara jobbigt för barn och på så sätt så blir problemen värre istället för att försvinna (Kadesjö, 2007). Pedagogisk processreflektion är ett sätt för pedagoger att observera med inspelning vad som händer i barngruppen och reflektera över det vilket stärker både pedagogerna och barnen. Genom att observera kan pedagogerna se på ett nytt sätt vad det är som händer i gruppen och då få en möjlighet att ändra förhållningsätt gentemot barnen. Barnen kan då känna att de blir mer sedda av pedagogerna vilket kan leda till ett bättre samspel mellan de två parterna som i sin tur kan göra det lättare för barnen att koncentrera sig när det behövs (Bygdesson-Larsson, 2010).

Kadesjö (2007) tar upp om betydelsen att pedagoger planerar dagarna efter barnens förutsättningar. När barnen ska lära sig saker är det viktigt att tänka på att inlärningsförmågan är sämre än hos "normala" barn, det är grundläggande att pedagoger har strategier för hur saker och ting ska gå tillväga. Det är vanligt att både pedagoger och lärare känner sig osäkra i sitt arbete med barn som har koncentrationssvårigheter. Det är vanligt att de mår dåligt och anklagar föräldrar och tvärtom. Om pedagoger inte känner att det finns en harmoni i hela gruppen så kan ett tvivlande om sin pedagogroll uppkomma. En oro kan också infinna sig om de andra barnen tar efter och gör likadant. Det är av stor betydelse att tänka på miljön och lokalen, om den är bra eller om någon förändring ska göras för att se om det blir bättre (a.a). Berglund (2000) betonar värdet av att det är utbildade pedagoger och lärare som vet vad det handlar om så att de kan hantera problemen så att barnen stärks i sin utveckling.

Williams och Pramling Samuelsson (2000) skriver att lärandet för barnet sker i kommunikation med andra människor. Samspel med andra människor och kommunikation är viktigt inom pedagogiken. I en studie som har gjorts med mening att ge barn möjligheter att kommunicera med varandra kunde man utläsa följande. Det var främst de tysta barnen de ville lyfta fram och uppmuntra till att tala. Tanken var att i mindre grupper kunna stärkas och våga träda fram. Williams och Pramling Samuelsson (2000) lyfter fram att kommunikation avgör hur mycket människor lär oss och det gör vi genom samspel. Barn tar till sig nya sätt att tänka på när de pratar och diskuterar med andra barn. Som pedagog är det viktigt att sända ut signaler som är positiva så att barnen vågar tala, och att det blir givande samtal där alla barnen har chans att säga något. I studien delades barnen in i mindre grupper för att deras språkliga kommunikation skulle få en chans att öka. Anledningen till att dela in barnen i mindre grupper var för att bryta invanda mönster och för att öppna upp nya vägar till barnen, men det visades sig att de invanda mönstren syntes tydligt i de små grupperna också. Det är då väldigt viktigt att pedagoger skapar förutsättningar för alla barn att kommunicera tillsammans med andra människor och söka kunskaper (Williams, Pramling Samuelsson, 2000).

Kadesjö (2007) nämner om innebörden av att alla barn får känna sig betydelsefulla. Det är betydelsefullt att pedagoger lyfter fram alla barn för att de ska känna att de lyckas och därigenom får en god självkänsla och ett gott självförtroende. Barn som

har koncentrationssvårigheter har svårt att se varför saker och ting går fel. Det är grundläggande att uppmuntra alla barn så att de känner att de duger. För att kunna uppmuntra behövs det kunskaper för att hantera detta på ett bra sätt som gynnar barnet och alla i omgivningen. Feedback är av stor betydelse med en gång när det behövs för att stärka barnen. Vidare poängterar han vikten av struktur på dagarna för att skapa lugn och harmoni då barnet vet mer vad som ska hända och förväntas av dem. Det är väsentligt att vuxna hjälper barnet med detta. Det är grundläggande att vuxna är tydliga i sitt språk och upprepa för att befästa. Ibland räcker det inte med rösten utan det behövs hjälp genom till exempel ögonen, kroppen, beröring (a.a).

Som pedagog ska man ha ett professionellt förhållningssätt när man arbetar med barn och tre punkter som enligt Normell (2002) anses vara väsentliga, den personliga mognaden, vilket menas med att man måste känna sig själv och inse att det man kan ha trott om sig själv inte alltid stämmer överrens med den verklighet som andra i ens omgivning ser, men även att veta vad man har för uppgifter i sitt arbete som pedagog. Den andra punkten är att var trygg i sin yrkesidentitet och här kan man förklara det genom ordet lagom, hur viktigt det är att veta hur och när man ska skapa den distans som krävs i yrket men även den närheten till andra människor. Den tredje punkten är intresset för uppgiften man gör som lärare och genom denna punkt förklarar man det med hjälp av förmågan att lyssna och att veta varför man gör det man gör för barnen i förskolan (Normell, 2002).

Kadesjö (2007) tar upp om det finns stora problem för barnen kan en utredning göras, men det är bara om föräldrarna godkänner och vill göra detta. Om ett barn får en diagnos kan det vara bra då omgivningen får förståelse för barnet och det är lättare att skaffa sig kunskap om hur man ska agera på bästa sätt för att hjälpa barnet.

2.3.1 Inkluderande och relationellt perspektiv

Att se barn utifrån ett relationellt perspektiv menas att pedagogerna ser det som sina utmaningar med barns svårigheter. Att tänka positivt och se möjligheter genom att förstå barnet och ändra sitt arbetssätt så att det passar barnet är av stor betydelse i verksamheten. Det är av stor vikt att pedagoger är öppna och ser alla barnen för att förebygga att barn hamnar i svårigheter. Det är då en förutsättning att pedagoger kan se att barn är olika och kan stödja alla barn där och när det behövs. Det är en utmaning att inte kategorisera och bedöma, utan se möjligheter och barnets styrkor. En sak att tänka på är att inte utgå ifrån det ”normala” utan se alla barn för vad de är (Olsson och Olsson 2013).

Enligt Skolverket (2000) handlar det om att få förståelse för barns problem. För att göra detta krävs att pedagoger ser ur barnens perspektiv och kan förstå och läsa av barnen. Det handlar även om barn som reagerar olika beroende av vilken situation de hamnar i. Det kan vara olika från situation till situation och beror på vilket sammanhang det är. Behoven kan alltså förändras men också kännas igen. Det är viktigt att som pedagog lägga sitt fokus där det behövs på bästa sätt. Att bli sedd kan handla om delaktighet, att få vara med. Det är betydelsefullt för barnen om pedagoger styr upp detta för barnen där de blir delaktiga på ett sätt som de känner sig betydelsefulla (a.a).

Betoningen på att alla barn är olika är viktigt och alla barn kan må bra av pedagogiska utmaningar i den mån de klarar av. Brodin och Lindstrand (2010) menar att alla barn har rätten att bli respekterade som egna individer och få alla sina

grundbehov tillgodosedda (a.a). I Lpfö 98, reviderad (2010) står det om att verksamheten ska bidra med en helhet som innebär både omsorg och lärande som stärker barnen i deras utveckling (a.a).

Brodin och Lindstrand (2010) skriver om det specialpedagogiska perspektivet och begreppet en skola för alla och med det menas att förskolan arbetar med ett livslångt lärande och att den inkluderingen ska finnas hos alla förskolor. Med inkludering i förskola gynnar det deltagande, kommunikation och gemenskap men även till att se till varje enskild individs behov. Pedagoger arbetar med individen så att en självständighet kan utvecklas hos barnen (a.a). Pedagoger har ett stort ansvar för barnen genom att ge barnen en förståelse för var de befinner sig och på så vis lära och visa barnen sina starka sidor, vilket då kan leda till en uppbyggnad av en god självkänsla (Jakobsson och Nilsson, 2011).

3 SYFTE

Syftet med vårt examensarbete är att undersöka hur pedagoger i förskoleklass/förskola uppfattar barns koncentrationssvårigheter, vilka orsaker som pedagoger anser kan finnas till barns koncentrationssvårigheter samt hur pedagoger bemöter barn i koncentrationssvårigheter.

Frågeställningar

- På vilka sätt yttrar sig barns koncentrationssvårigheter enligt pedagogerna?
- Skiljer sig flickors koncentrationssvårigheter från pojkarnas enligt pedagogerna och i så fall på vilka sätt?
- Vilka orsaker anser pedagogerna kan finnas för barn i koncentrationssvårigheter?
- Hur bemöter pedagogerna barn i koncentrationssvårigheter?

4 4 METOD

För att få svar på våra frågor till vårt resultat valde vi mellan intervjuer och enkäter. Vi upplevde att enkäter skulle ta längre tid mot vad intervjuer skulle göra och på grund av att vi inte hade så lång tid till vår studie, ansåg vi det smidigare att välja intervjuer. Vi ville också ha chans att ställa följdfrågor och då ansåg vi att intervjuer skulle passa bra.

4.1 Undersökningsinstrument – kvalitativ intervju

Vi har valt att använda oss av intervjuer i denna studie. Lantz (2010) nämner att intervju handlar om samspel mellan två personer. Det innefattar olika roller, med en som ställer frågor och en som svarar. Vidare skriver hon om de öppna intervjuerna och det är fritt att uppfatta frågorna utifrån sig själv och svara på dem som man uppfattar dem. Den som svarar på frågorna svarar utifrån sina erfarenheter ute i verksamheten (a.a). Det är det som vi har gjort då vi ställde våra intervjufrågor till pedagoger i verksamheten. Vi har varit intresserade att få se pedagogers olika tankar och synen som kommit fram genom intervjuerna om barn i koncentrationssvårigheter.

Vi använde oss av strukturerade intervjuer vilket innebär att frågorna är fastställda i ett intervjuschema där frågorna står i en viss ordning och formuleringen på frågorna är klara. Vi följde detta schema men ställde även följdfrågor om vi kände att det behövdes. Kvalitativa intervjuer har frågor som ger utrymme för utvecklade svar, inte bara ja och nej frågor. Intervjupersonerna har här chans att ge svar med sina egna ord (Patel & Davidson 2011).

4.2 Urval

Vi valde att kontakta förskolor och förskoleklasser där vi gjort verksamhetsförlagd utbildning eller arbetat. Det gjorde vi för vi kände oss trygga där och kände till ställena. Vår undersökningsgrupp bestod då av tidigare kontakter.

Intervjuerna genomfördes i två olika kommuner i södra Sverige. Vi har intervjuat sex olika pedagoger och det har varit i tre förskoleklasser och i tre förskolor. De flesta förskolorna/förskoleklasserna ligger i närheten av en stad men det var också någon som fanns på landet. Intervjupersonerna var förskollärare i förskolan och förskollärare i förskoleklass. De flesta hade arbetat många år i verksamheten men någon var relativt nyutbildad.

4.3 Genomförande

Vi började med att diskutera och bestämma intervjufrågor som stämde överens med våra forskningsfrågor.

Vi ringde till olika förskolor och frågade om det fanns möjlighet att komma och besöka dem för intervju. Alla var positivt inställda och vi var välkomna att komma och göra våra intervjuer. Därefter skickade vi ut frågorna till pedagogerna i de förskolor och förskoleklasser där vi skulle genomföra intervjuerna. Alla pedagoger fick samma frågor då vi ville få fram så mycket information som möjligt och olika tolkningar, likheter, skillnader och så vidare.

Intervjuerna varade i cirka 30 minuter. Under intervjun följde vi våra frågor, men ställde även följdfrågor när vi kände att det behövdes. Lantz (2010) nämner om att göra avgränsningar under intervjun för att få en viss riktning och att det kan behövas ställas följdfrågor (a.a). Även Patel och Davidsson (2011) talar om följdfrågor som kan vara bra när det behövs och för att stödja samtalet (a.a).

När det var dags att gå ut i verksamheten och intervjuar var vi båda två med. Det var bra att vara två då en intervjuade och en antecknade. Vi tyckte också att det var bra att vara två, så att vi skulle komma ihåg allt och inte missa något. Intervjuerna dokumenterades också med hjälp en mobiltelefon för att kunna spela in samtalet så att det fanns en möjlighet att gå tillbaka och höra svaren och resonemangen igen.

Innan vi gick ut för att intervjuar pedagogerna så valde vi att pröva frågorna på två personer för att se att frågorna var tydliga och att det gick att svara på dem. Det vi kunde se efter de gjorda provintervjuerna var att frågorna var formulerade så att testpersonerna kunde förstå dem. Eftersom ingen av de personer vi intervjuade arbetade aktivt inom förskoleverksamheten var detta endast provintervjuer och inget vi kunde använda oss av i resultatet.

4.4 Bearbetning av data

Bearbetningen av intervjuerna gjorde vi direkt efteråt. Vi lyssnade på inspelningen och skrev ner ordagrant hela intervjun, intervjuerna transkriberades. När vi var klara med att lyssna av intervjuerna på telefonen granskade vi dem och letade efter likheter, skillnader och mönster. Som hjälp använde vi markeringspennor när vi sorterade svaren i kategorier och därefter började vi forma och spalta upp vårt resultat. Resultatet stärks med kursiva citat i både löpande text och blockcitat. Patel och Davidsson (2011) beskriver en kvalitativ bearbetning som att det används text och därefter förstärks det med citat.

4.5 Tillförlitlighet

När vi skulle få information och olika uppfattningar från pedagoger med barn i koncentrationssvårigheter valde vi att besöka sex olika förskolor/förskoleklasser. För att få en så trovärdig och pålitlig intervju som möjligt intervjuade vi pedagoger i verksamheten och på så sätt har vi fått inblick i hur det är på de förskolorna och i de förskoleklasser som vi intervjuade. Genom intervjuerna fick vi ingen helhetsbild som är generell för alla förskolor och förskoleklasser utan bara hur de såg ut på de förskolor där vi var och intervjuade. Vi spelade också in intervjuerna för att komma ihåg all information och rätt information. Vid intervjutillfället användes papper, penna och mobiltelefon. Lantz (2007) nämner att vid intervjuer kan det vara bra att ha papper och penna och sedan komplettera med mobiltelefon och att det kompletterar varandra bra (a.a). Patel och Davidsson (2011) skriver att det är upp till personen vi intervjuar att uppfatta frågorna utifrån sina tankar kring ämnet (a.a). Det kunde vi se då det var lite olika hur pedagogerna uppfattade frågorna och vilken ingång de valde. För att få en hög reliabilitet använde vi oss av enkla ord och satser så de som vi intervjuade skulle uppfatta frågorna på ett sätt som de förstod vad vi menade och kände att det inte var några svårigheter att svara.

Enligt Patel och Davidsson (2011) kan de som intervjuas tolka frågorna fel. Det kan bero på många olika faktorer som vi är omedvetna om, som till exempel betoning på

vissa ord i frågorna (a.a). Om det var någon pedagog som hade svårt att uppfatta någon fråga förklarade vi att det var fritt att uppfatta frågan utifrån sig själv men vi förtydligade också om pedagogen ville det. En felkälla i vår studie kan vara att pedagogerna fick ut frågorna i förväg och på så sätt hade chans att förbereda sig med hjälp av kollegor och annan information som till exempel med hjälp av tillgänglig information på internet.

Innan vi gick ut för att intervjua pedagogerna så valde vi att pröva frågorna på två personer för att se att frågorna var tydliga och att det gick att svara på dem. De personer vi valde att ställa frågorna till var en studiekamrat som även går sista terminen till förskola och förskoleklasslärare och en familjemedlem till en av oss. Det vi kunde se efter den gjorda pilotstudien var att frågorna var formulerade så att testpersonerna kunde förstå dem. Eftersom ingen av de personer vi intervjuade arbetade aktivt inom förskoleverksamheten var detta endast en pilotstudie och inget vi kunde använda oss av i resultatet.

4.6 Etiskt förhållningssätt

Det finns fyra huvudkrav som studien utgick ifrån. Det är *informationskravet*, *samtyckeskravet*, *konfidentialitetskravet* och *nyttjandekravet* (Vetenskapsrådet, 2002).

Informationskravet, innebär att vi som gör studien ska informera om vad studien handlar om och vilket syfte och metod som vi ska använda oss av. Vad vår studie ska bidra till (Vetenskapsrådet, 2002). När vi tog kontakt med förskolorna om intervju fick de information om studiens syfte och vad arbete i stort handlar om och tillvägagångssättet.

Samtyckeskravet, innebär att de vi skulle intervjua godkände intervjun. Ett samtycke från pedagogerna (Vetenskapsrådet, 2002). Det var bara pedagogerna som behövde godkänna intervjun då intervjun bara omfattade dem. Alla pedagoger fick frågan om de kunde tänka sig att delta, så det var frivilligt. De pedagoger vi har frågat om intervju har själva fått säga att de godkänner att vi kan komma och intervjua.

Konfidentialitetskravet, berör att de som är med i studien är konfidentiella och det går inte att se eller veta vem det är som är med i studien (Vetenskapsrådet, 2002). Det står inte vilken kommun eller verksamhet som studien handlar om, det är sekretess och ingen kommer få ta del av några uppgifter om personer som deltar eller information. Vi informerade också om att det skulle vara konfidentiellt och att det bara skulle användas till vårt examensarbete. Intervjun skulle spelas in med hjälp av mobiltelefon för att få med allt om inte allt skulle hinnas med att skriva ner under intervjun.

Nyttjandekravet, innebär att den information som kommer fram till studien bara kommer användas till den och vad som är sagt (Vetenskapsrådet, 2002). Vi förklarade för pedagogerna vi intervjuade att informationen som vi har samlat in får och ska bara användas till vårt examensarbete. Anteckningar och inspelningen på mobiltelefonen förvarades oåtkomligt för andra personer och direkt efter transkriberingen raderades intervjuerna från mobiltelefonerna.

4.7 Metoddiskussion

Intervjuerna tog tid att förbereda med att formulera frågorna så att de uppfattades på ett sätt som förde studien framåt. Det som vi kunde uppleva negativt med intervju var vid avlyssnandet om pedagogen pratade svagt eller sluddrigt då det kunde vara svårt att höra svaren, vilket kan vara en orsak till missförstånd i de svar som pedagogerna lämnade.

När vi hade gått igenom allt från intervjuerna kände vi oss nöjda då mycket kunde kopplas till vårt syfte med frågeställningar. Valet av intervju kändes bra på grund av att alla var så positiva och hade mycket att säga. Intervjuerna kändes smidiga att genomföra.

5 RESULTAT

I detta kapitel redovisas pedagogernas uppfattningar om vad som utmärker barns koncentrationssvårigheter, om det är någon skillnad på pojkars och flickors koncentrationssvårigheter, vad svårigheterna kan bero på samt på vilket sätt hem och skola kan samarbeta för att möta barn i koncentrationssvårigheter. Citat i löpande text är kursiverade, liksom blockcitat och det är citat från pedagogerna som vi intervjuade.

5.1 Pedagogers uppfattningar om koncentrationssvårigheter

Alla pedagoger svarade att de hade barn som är okoncentrerade och att dessa svårigheter yttrade sig på olika sätt beroende på olika situationer. Men alla pedagoger poängterade att de hade barn i sin grupp som var okoncentrerade.

Ja här i denna gruppen finns det barn som är okoncentrerade, sen är det vad man anser som okoncentration.

Pedagogerna nämner att många barn är ofokuserade och blir lätt distraherade och det kan visa sig i till exempel samlingar. *Barn som håller sin fokus mot något annat mot vad pedagogen tänkt.*

Pedagogerna konstaterade att barn inte alltid behöver vara koncentrerade men det kan vara bra vid vissa tillfällen, för att kunna ta till sig ett lärande. De betonade att pedagoger inte kan kräva att barnen ska vara koncentrerade hela tiden utan måste tänka på att de är barn. Men de anser att det är bra med en viss koncentration för barnen och att det nästan är tvunget för lära sig saker. *En viss koncentration är bra att kunna ha.* Pedagogerna tycker att barn idag har svårare att vänta på sin tur och att allting ska hända fort.

Ja ibland och varför det är ju liksom att fånga just det här vad vill jag med detta i den aktiviteten eller i det lärandet som jag vill att barnen ska bli nyfikna på och fokusera vidare på. Om de inte orkar vara uppmärksamma mer än korta stunder, barn går då snabbt framåt i inläringen medan de här barnen inte hänger med.

Pedagogerna var överens om att många barn är duktiga på att sitta stilla men vissa barn har tendenser och sitta och greja med olika saker och störa på olika sätt. Där det syns tydligast enligt pedagogerna är vid samlingar när barnen förväntas att sitta stilla och tysta och endast prata när pedagoger bjuder in till det. *Vid samlingar märks det väldigt tydligt om ett barn är livligt och far runt då barnen förväntas sitta stilla.*

Saker som pedagogerna nämnde var barn som har svårt att vara stilla och missar instruktioner om vad och hur de ska göra något. Pedagogerna tyckte att det märktes tydligt på sexåringar, att de har svårt att sitta still. *I den här åldern på sexåringar så har de har svårt att sitta stilla.* När det är meningen att barnen ska sitta stilla till exempel runt ett bord eller på en matta, kan det vara svårt. *Vi har samlingar på en matta och inte vid ett bord så märker man att det blir svårt att vara stilla de vänder på sig eller nästan kryper omkring.*

En pedagog gav ett exempel på att det kan vara lugnare att sitta runt ett bord med barnen mot att sitta på en matta på golvet. *Genom att sitta vid ett bord blir barnen mer inramade och lugnare och har lättare att koncentrera sig på det som är tänkt.*

En av pedagogerna betonar att det kan vara så att ett barn som verkar ofokuserat och okoncentrerat för att den kryper omkring ändå kan ha följt med hela tiden och kan berätta exakt vad som hänt. Man tänker att det barnet inte alls vet vad vi håller på med. Det kan också vara så att ett barn som ser ut att förstå och hänga med inte alls vet vad som gjorts och varför. *Sen när man frågar barnet om vad man gjort kan man få ett svar som man inte alls räknat med och förstår då att barnet har inte förstått något av det vi gjort och varit fokuserad som det såg ut.* En pedagog betonade att det är viktigt att inte döma barnen det första som görs utan vänta och läsa av barnen. *Ibland dömer man barnen för fort istället för att vänta och se. Pedagogerna betonar vikten av att alla barn fungerar olika. Det är du som pedagog som måste möta alla barnen på ett sätt som passar dem.*

Pedagogerna berättade att det kan vara så att barn kan vara ofokuserade och har svårt att lyssna. De kan ha svårt att fokusera på själva ämnet eller temat som var tänkt. Vi fick också veta att det kan visa sig att barnets blick far runt och då känner pedagogerna att barnen är ofokuserade. *Barnet flackar med blicken.*

Det är inte ovanligt att barn med koncentrationssvårigheter hamnar i konflikter med andra barn och har då svårigheter att förstå varför de andra barnen blir arga. *Barn med koncentrationssvårigheter har svårt att sätta sig in i andra människors perspektiv.*

5.2 Koncentrationssvårigheter – pojkar och flickor

Några av pedagogerna kunde inte säga att de hade sett några skillnader mellan pojkar och flickor, det visade sig på likadant sätt. De upplevde att det som kunde skilja var mellan olika år och olika grupper hur det visade sig på barnen. Det fanns också pedagoger som upplevde att pojkar är stökigare än flickor.

Nej. Samma med pojkar och flickor, ingen skillnad alls.

Jag vet inte, man tänker ju ofta på att pojkar är mer utåtriktade fast jag tycker inte alltid det är så. Flickor kan också vara det, men man kan ju inte säga vad det beror på. Jag tror att fler pojkar har får vara lite stökigare än flickor.

Sitta stilla, tjejer orkar längre. Just det fysiska. Pojkarna pratar med grannarna. Flickor är mer drömmande.

En pedagog poängterade att överlag så mognar pojkar senare än flickor men att de hinner i fatt flickorna. Hon nämner också att det spelar roll vilken tid på året barnet är född, desto senare tid på året utmärker sig barnen mer.

I denna grupp är det fler flickor som utmärker sig men när de är små som de är nu så gör det stor skillnad på när barnen är födda, flickorna är födda sent på året och tester vi har gjort har visat skillnad på första och andra testet, så det mesta är nog ålder hos oss här.

En pedagog svarade att hon tyckte att det fanns skillnader mellan pojkar och flickor. Hon menade på att det kanske beror på pedagogens generation och uppfattningen om att pojkar ska springa runt och flickor ska sitta stilla och till exempel måla. Hon betonar också att hon också ser tvärtom där pojkarna vill ta det lugnare och flickor springa runt mer. *Sen finns det barn som är tvärtom också som flickor som vill*

springa runt mycket och pojkar som gärna sitter still och målar. Men pedagogen upplever ändå att pojkar är mer stökiga och flickor är mer lugna.

Killar för sig då mer fysiskt och hörs och syns mer, medan flickor kan vara mer tramsiga och flamsiga.

Pedagogen anser att pojkar har en annan sätt att uttrycka sig på och kan upplevas mer okoncentrerade på grund av att de är rörligare än flickor.

Killar har en annan uttrycksform än tjejer. Känns som pojkar är mer okoncentrerade på grund av att de är livligare. Sen är tjejer störliga på ett annat sätt, flamsigt på ett annat sätt och det är också en form av okoncentration medan killar blir mer fysiska och kör runt med sina bilar.

5.3 Pedagogers uppfattningar om orsaker till koncentrationssvårigheter

5.3.1 Storlek på gruppen

Det som bekymrade pedagogerna mycket var att de kände att storleken på grupperna med barn bara blir större och större. En pedagog berättade att det är ofta svårare att hålla gruppen lugn när den är större med många barn mot när det är färre barn, då blir det lugnare. Det gäller som pedagog i alla lägen att fånga barnens intresse, på så sätt blir barnen koncentrerade.

För det är en del som orkar sitta kanske tre minuter när man gör en speciell sak och men den kanske kan sitta och bygga med lego en timme, det är vad man håller på med just då. En del klarar bara en liten stund och en del kan sitta längre.

Kan även vara när det är många barn för är man färre är det lättare att fånga upp barnen på ett annat sätt och då tappar de inte koncentrationen lika lätt och jag kan fånga de lättare då.

5.3.2 Tidsbrist

Alla pedagogerna pratade om hur roligt de tyckte arbetet med barnen är och att jobbet ger mycket energi, och barnen sprider positiv energi. *Genom detta arbete får man så mycket tillbaka.* Pedagogerna anser att de har ett givande och utvecklande jobb som de inte vill byta bort. Men det är en sak som tynger dem och det är att det är mycket pappersarbete runt omkring som gör att tiden med barnen blir mindre och det tycker de inte om. Det tar mycket tid och på så vis får barnen mindre tid, vilket inte känns bra tycker pedagogerna. Det är svårt att hinna med allt som ska göras och känna sig nöjd med sig själv.

Det är det svåraste att känna att man inte hinner med. Det finns barn som försvinner i gruppen som inte kräver så mycket egentligen de bara liksom rullar med, och så tänker man herregud jag har nog inte pratat med henne/honom i dag.

Pappersarbete i viss mängd är bra och måste göras för att allt ska kommas ihåg och kunna gå tillbaka och kolla hur gjorde vi då och så vidare.

Pedagogerna beskriver en känsla som alltid följer med och det är att inte alla barn hinns med, just att se alla barn. Det hänger också ihop med att hitta en nivå som kan passa alla barn så att alla barnens behov blir tillgodosedda.

Det är så stressigt att man får en känsla av otillräcklighet och känner att inte hinner möta alla barn som man skulle vilja göra. Och sen tycker jag att det kommer mer och mer arbetsuppgifter som läggs på utan att man får nya resurser. Det är mycket möten och planering, dokumentation som jag tycker kan bli tungt.

Pedagogerna anser att om pedagoger inte hinner med och läsa av alla barn så kan det vara svårt att veta vilken nivå som passar alla barnen. *Vilken nivå ska man lägga aktiviteten på så att det passar alla barn?*

En pedagog nämnde att det är här viktigt att pedagoger har dialoger med barnen och även föräldrar för att få reda på så mycket som möjligt om barnen och vart de befinner sig. *Tillsammans med barnet och barnets föräldrar lär man känna barnet bättre och vet vilken nivå barnet befinner sig i.*

5.3.3 Omognad, ointresse och neurologiska orsaker

En pedagog svarade att barnen kan ha svårt att koncentrera sig på grund av att de är omogna och att det försvinner när barnen blir äldre. Koncentrationssvårigheter kan bero på att ett barn är omoget. *Det är vanligt att barn är omogna och att koncentrationssvårigheterna växer bort.*

Pedagogerna pratade om två typer av koncentrationssvårigheter. Dels som störning men även de barn som är omogna. Till exempel tog en pedagog upp om sexåringar, det skiljer mycket på barnen då de är födda olika tider på året. Ett barn kan vara född i Januari och ett annat i December och det är då oftast stor skillnad i barnens utveckling och vart de befinner sig. En pedagog berättade att det kan vara så att de har svårare att koncentrera sig om de är födda sent på året. Pedagogerna betonade att det gäller som pedagog att vara öppen för alla barn och se möjligheter för utveckling. Det är vanligt att barn som är livliga och okoncentrerade ändrar sig. I det flesta fallen beror det på omognad och växer bort med tiden.

Vidare nämnde de flesta pedagoger att barnen inte är intresserade av aktiviteten som görs just nu, ett ointresse för aktiviteten, kan göra att barnen blir okoncentrerade. Det kan också vara så att uppgiften är för svår för dem eller för lätt. *Aktiviteterna och uppgifterna ska vara lagom utmanande för barnen.*

Barn som har koncentrationssvårigheter har svårt att fokusera på det som ska göras och blir lätt distraherad av andra saker som händer runt omkring. Saker som händer runt omkring tar intresset från det som barnet håller på med. Det handlar om att kunna fokusera och att barnen blir distraherade, det handlar inte om ointresse.

För mig står väl det mer för att man har svårt att fokusera på sitt eget arbete. Att man jätte gärna ser vad de gör där borta istället förvara nöjd med sig själv utifrån sin egen person. Man blir lättstörd av andra.

Några pedagoger riktade in sig på barn med problematik och kopplade det till funktionsnedsättning och diagnos. *"Barn som har myror i brallan om man säger så"*. Koncentrationssvårigheter kan bero på en störning som kan påvisas genom utredning. Det kan då visa sig att barnet har någon form av funktionsnedsättning som till exempel ADHD.

Det är ju de barn som har svårt hela tiden att någonstans kunna sätta sig utan har myror i brallan hela tiden. Hålla fokus på någonting överhuvudtaget. Jämt hela tiden, att aldrig kunna slappna av.

Kan ju ligga något mer bakom, något neurologiskt bakom.

5.3.4 Många aktiviteter och oväntade situationer

En av pedagogerna nämnde också miljön och samhället. Pedagogerna gav en förståelse för barn och att det kan innebära fullt ös hela dagarna. Hon beskrev det som att många föräldrar arbetar mycket och att det sedan är fullt med aktiviteter när de kommer hem. Hon upplevde att när föräldrarna är stressade så smittar även det av sig på barnen. Hon förklarade att det kan vara så att föräldrarna har mycket olika saker som de ska göra hemma och kanske egna aktiviteter och det gör att barnen får åka fram och tillbaka på olika saker och de har då aldrig möjlighet att riktigt slappna av och bara njuta av stunden. Genom detta kommer barnen i säng sent på kvällarna på grund av att de kommer hem sent och det tar en stund att varva ner och komma till ro.

Och sen att vi aldrig ger de riktigt chansen att sätta sig och riktigt ta det lugnt. Vi är väldigt fulla av aktiviteter, att de ska göra mycket saker. De ska på simskola, de ska på dans, de ska spela fotboll. De får aldrig chansen att varva ner och känna att det är trevligt att vara med sin egen person.

Pedagogerna berättade om vilka situationer som de tyckte att koncentrationssvårigheter syntes tydligast, och alla pedagogerna betonade att när barnen är trötta eller hungriga. Då blir de lätt okoncentrerade.

De sätter sig ner och jobbar med något. Sen blir det efter en stund att de tappar energi. De tappar energi från frukosten och behöver fylla på med frukt. Sen kommer de tillbaka och då vill de jobba. Kostberoende kan jag känna.

En förskola håller på att renoveras och pedagogerna har haft det svårt med maskiner utanför som tar barnens uppmärksamhet. Det har varit mycket maskiner som traktorer och grävmaskiner som barnen har blivit uppslukade av. En annan pedagog tog upp att barn kan bli okoncentrerade i nya situationer där de inte vet vad som förväntas av dem eller att osäkerhet kommer fram. Alla pedagogerna betonade vikten av att det är lättare att koncentrera sig om det är färre barn mot om det är en stor grupp.

Kan även vara när det är många barn för är man färre är det lättare att fånga upp barnen på ett annat sätt och då tappar de inte koncentrationen lika lätt och jag kan fånga de lättare då.

5.3.5 Sociala problem

En pedagog nämnde att ett barn kan ha koncentrationssvårigheter och att det kan bero på att barnet är trött därför att den sovit dåligt. Vidare berättar pedagoger att det kan vara att barnet lever på olika ställen med sin mamma och pappa, kanske har de precis bytt från mamma till pappa eller tvärtom. De kanske tänker på saker som de ville haft med sig till den andra föräldern. Det kan finnas sociala problem hemma som bidrar med en oro, speciellt de tysta barnen som ”snurrar” in sig. *Har det hänt något hemma, Hur är det? Är mamma ledsen?* Oro som de kan ha enligt pedagogerna. Flera pedagoger nämnde hunger, om de är hungriga är det svårt att koncentrera sig.

Familjesituationer, separerade kanske eller annat och mycket och annat. Jobb och detta.

5.4 Pedagogernas arbetssätt

5.4.1 Varierande arbetssätt

Ett förslag som en pedagog hade för att lugna ner barnen så att de ska ha möjlighet att koncentrera sig är att till exempel i en samling kunna lägga armen om barnet om man har barnet bredvid sig. Detta kan lugna barnet och vara till jättestor hjälp. *Genom att lägga armen på barnet kan den bli lugnare.* Ett annat tips som en pedagog nämnde var att sätta sig på stolar runt ett bord istället för att sitta i en ring på golvet. Barnen blir då mer inramade och blir då oftast lugnare av det och har lättare att fokusera på det som pedagogen tänkt. Man hjälper barnet att hålla fokus på rätt sak.

Att se till just det barnet och vad den behöver. Läs av barnens dagsform och utgå ifrån det när dagen planeras. Välja ett arbete till barnet som passar dagsformen.

Gör något som passar just i den situationen så att det inte blir det här, tyst nu och sitt still. Så där negativt för barnet.

Och så är det ju viktigt det där att förstå barnens svårigheter och då berömma och uppmuntra istället för att tjata och kritisera dem då.

En förskola har inget på väggarna förutom dokumentation. *Så lite som möjligt på väggarna för att skapa lugn.* Det är för att det ska vara så lugnt som möjligt och barnen ska få så lite intryck som möjligt. Det ska på så sätt vara lättare att koncentrera sig.

En pedagog berättar att de arbetar på ett speciellt sätt. Inne springs det inte, utan man går inne om man ska hämta något eller prata med någon. Ska man prata med någon så gör man det med låg och lugn röst, helt enkelt ett trevligt sätt ska man uppgöra sig på. De är noga att lära barnen att plocka undan efter sig och det är för att på så sätt blir det lugnare när det är städat och så blir det inga diskussioner om vem som har varit där och ska städa. *Vi lär barnen att uppföra sig på ett trevligt sätt och på så sätt ska det vara lätt att koncentrera sig.* Miljön inomhus är uppbyggd så att det ska vara lätt att koncentrera sig. Pedagogen berättar också att de har mycket byggmaterial där hela kroppen används. Barnen blir på så sätt av med mycket energi.

Vi har ett material som är uppbyggt just på att träna koncentration på olika nivåer som man säger. Det är både, man lär sig saker men man får chans att lära sig och koncentrera sig. Vi jobbar mycket med att barnen ska kunna koncentrera sig själva och då klarar man lättare av att vara med andra personer.

5.4.2 Skapa struktur för barnen och ha tålamod

En förskola försöker göra det lugnare på förskolan genom att göra fler rum i rummet. De delar alltså i ett stort rum i mindre små vrår och inreder de i olika stilar som ska stimulera olika sinnen. Förskolan har också olika bilder på saker barnen kan göra. Ofta får de välja vad de ska göra och säger eller pekar på det som de vill göra. Det visar på bilden och står också i text hur många barn till antalet som får vara i rummet samtidigt. *Barnen vet hur detta fungerar och blir trygga med det. Allt för att det ska vara så lugnt som möjligt.* Bildschema gör att barnen vet vad de ska göra och också

vad de andra barnen på förskolan ska göra. Det gäller som pedagog att anpassa för barnet och lossa så att det blir bra för barnet. Är det ett barn som behöver extra stöd och stöttning brukar en pedagog lossas och vara med det barnet.

Struktur så att de vet vad de ska göra, vet sin plats så de slipper tänka på det och att det vet vad som ska hända under dagen så de slipper oroa sig över det. Och man försöker få det lugnt omkring barnen.

Alla pedagoger poängterade vikten av att aldrig ge upp. Det är bara att försöka om och om igen. De nämnde att om något inte fungerar så får man försöka på något annat sätt. De gav exempel på att man kan få backa ett steg och gå tillbaka och se om man kan befästa det mer för att ta ett steg framåt igen och då kan det vara så att det fungerar. *Vi försöker alltid hitta ett sätt som fungerar.* Pedagogerna betonade att det gäller som pedagog att skapa möjligheter för barnen. Det är inget barn i gruppen som mår bra av att det är oroligheter så det är av stor betydelse att komma bukt med problemet för att alla som vistas på förskolan ska trivas.

Jag få inte bli irriterad eller ge upp. Det gäller att göra sitt yttersta för att hitta nya möjligheter för barnet.

5.4.3 Samarbete förskola och hem

Pedagogerna nämner att den dagliga kontakten är viktig. De berättade att de alltid börjar med att prata med föräldrarna för att se hur de upplever det hela. Har vi pedagoger och föräldrar samma uppfattning om barnet? Om de har sett samma saker och så vidare. Har de några tips och idéer hur man kan gå vidare för att hjälpa barnet. I förskolan berättar pedagogerna att pedagoger och föräldrar har mycket kontakt när barnen lämnas och hämtas, så oftast pratas det då en del och en kommunikation byggs upp. Pedagogerna berättade att de alltid diskuterar både bra och mindre bra saker. Vi får också veta att det är vanligt att föräldrar till förskolebarn och förskoleklassbarn är intresserade och nyfikna för hur det går för deras barn.

Ja där försöker vi ha den dagliga kontakten så att man inte alltid, man har samtal en gång per termin där man får det som en chock att ditt barn har svårt att sitta still eller koncentrera sig. Vi försöker föra det varje dag om det är något speciellt. Olika led om det är något positivt så att föräldrarna får den biten också så att det inte bara är jobbigt.

Alla pedagoger svarade att de diskuterar i arbetslaget efter olika lösningar på det hela. *Som pedagog i förskolan och förskoleklass är du aldrig själv utan fler har ansvar för barnens utveckling och lärande.* Pedagogerna tycker att det är bra och har alltid för vana att diskutera tillsammans för att få stöd, tips och idéer hur man kan gå vidare för att möta och hjälpa barnet. När pedagogerna har möten tar dem upp om de känner att något barn behöver diskuteras och gör det då tillsammans.

Så då försöker man prata igenom det i personalgruppen och diskutera det på personalmöten. Och där får man ju som pedagog får man ju vara större än sin egen. Jag hanterar inte det här kan du komma på ett sätt som får det här barnet. Man har ju så olika erfarenheter. Man får vara ödmjuk emot sin egen kunskap och att man kan ta in andras kunskap. Och det tycker jag nog att vi är bra på.

Pedagogerna redogjorde för hur de gick till väga vid större problem och när pedagogerna känner att de behöver råd, stöd och stöttning. Då går de vidare och pratar med ledningen och rektor. Det finns specialpedagoger och psykologer som finns tillgängliga i verksamheten och som kan kopplas in. Här kan då pedagogerna

också få handledning i hur de ska hantera situationen. Föräldrarna vet om detta och är med på det. I det läget skrivs det också en handlingsplan.

Då är situationen så pass att vi behöver hjälp. Då skriver man ner situationen och hur det är just nu och vilka insatser vi gör och vad som hjälper och analyserar det.

Sen har vi ju ett resursteam då som man kanske går vidare till då med kurator och psykolog som man kan rådfråga allmänt och sen om man tycker att detta barn behöver skulle jag ha extra mycket hjälp med då måste man ju ha föräldrarnas medgivande och får man det då med föräldrarna. Får man med föräldrarna fastän att det är vi som pedagoger som behöver hjälp gör att vi ska kunna hjälpa ert barn så brukar det gå bra.

En pedagog betonade att samarbetet med föräldrar skiljer sig mycket mellan olika föräldrar. En del föräldrar trycker själva på medan andra inte alls vill kännas vid något problem. De förklarade också att barn kan vara olika hemma och på förskolan. Det kan finnas problem på förskolan men som inte visar sig hemma i en annan miljö. En pedagog betonar att de verkligen skriker efter hjälp när de känner att de inte klarar av det själva, just för att hjälpa barnet. *Det är då tråkigt om inte barnets föräldrar har insett problematiken och hjälper till hemifrån.* Då tycker pedagogen att det känns lite hopplöst. Menar på att onödigt om förskolan/förskoleklassen lägger ner mycket energi och inget hemifrån. Det gäller då för pedagogerna att visa att de gör det för barnets skull och för barnets bästa.

Samtidigt en del föräldrar som man vill tala med om problematik är inte alls med på det. Det är helt olika. Men det klart att det bästa av alla världar är att ha med föräldrarna. Det hjälper barnen så mycket mer. Att få föräldrarna att förstå att vi vill barnets bästa.

6 DISKUSSION

I detta kapitel kommer arbetets resultat att diskuteras med hjälp av tidigare forskning och den litteratur som använts i bakgrundskapitlet. Detta görs med en utgångspunkt av resultatets rubriker, diskussionen avslutas med vidare forskning kring ämnet koncentrationssvårigheter.

6.1 Pedagogers uppfattningar om koncentrationssvårigheter

Resultaten ifrån intervjuerna kan vi se att det finns barn i varje grupp enligt pedagogerna som är okoncentrerade. Pedagogerna poängterar att storleksgruppen kan utgöra ett hinder då barngrupperna blir större och större, det blir då svårare för pedagogerna att hålla barnen lugna och fokuserade. Sjödin (2000) anser att det finns en stor okunskap kring barn i koncentrationssvårigheter, betoningen av att alla barn ska uppmärksammas, få stöd och stimulans är viktigt om barnen ska utvecklas med rätt förutsättningar. För att barnen ska få rätt stöd påpekar Sjödin (2000) att resurserna måste bli fler för att barnen ska få det stöd och den förståelse som de behöver (a.a). Pedagogernas problem med barngrupperna går inte att förändra förrän det finns resurser till det enligt pedagogerna.

Kadesjö (2007) beskriver vikten av att vara koncentrerad är att kunna fokusera på en uppgift eller liknande, och för att kunna göra det så behöver barnet kunna stänga av vad som händer i bakgrunden. Svaren som pedagogerna gav oss visar på att barnen har svårt att fokusera på vad som ska göras om det inte går fort nog. Allt ska hända precis nu annars så tröttnar barnen. Pedagogerna betonar att förståelsen att vänta på sin tur har försvunnit, förlorar barnen fokus för att det tar för lång tid så missar de lärande under till exempel en samling. Om man som Williams och Pramling Samuelsson (2000) anser att lärandet för barnet sker i kommunikation med andra människor så kan även det gå förlorat då barnen enligt pedagogerna inte har tid att vänta. Williams och Pramling Samuelsson (2000) anser att mindre grupper kan hjälpa barnen då det får mer utrymme än vid stora barngrupper och uppgifter.

Att sitta stilla och var koncentrerad kan vara svårt för vem som men hos barn som har koncentrationssvårigheter så är det inte enkelt. Pedagogerna anser att alla barn bör vara koncentrerade till en viss del men inte hela tiden. De betonar även att det finns barn som kan verka ofokuserade men som senare visar att de lyssnade bättre än många av de andra barnen. Detta stämmer överens med vad Carlsson, Norrelgen med flera (2013) skriver om det krävs en ökad förståelse och medvetenhet för alla människor i vårt samhälle, om vi inte är medvetna kan det vara svårt att se när ett barn behöver vara koncentrerad och när barnet kan släppa koncentrationen. Genom att vara medveten om varje barns förmåga till koncentration kan man som Brodin och Lindstrand (2010) säger att olika arbetssätt kan göra barnets svårigheter mindre och i vissa fall även få dem att försvinna helt.

6.2 Koncentrationssvårigheter – pojkar och flickor

Enligt studiens resultat så ser de flesta pedagogerna inte några större skillnader på barnens beteende vad det gäller koncentrationen, men Berglund (2000) nämner att problem med koncentrationen är större hos pojkar än hos flickor. De pedagoger som kunde urskilja skillnad mellan pojkar och flickor nämnde att det var aktivitetsgraden som hos barnen som avgjorde. Jakobsson och Nilsson (2011) skriver att det inte är ovanligt att det tar längre tid för flickor att få sina svårigheter upptäckta vilket även Almer och Mandel Sneum (2012) beskriver på så vis att flickornas symtom inte är lika omfattande och tydliga som hos pojkarna. Studien visar att pedagogerna har sett barn som går in i ett drömmande stadie vilket kan göra det svårare att se vilka svårigheter barnet har.

Statens beredning för medicinsk utvärdering (2005) har i sin studie fått fram att flickorna visar sin aggressivitet genom en mer verbal form än pojkarna. Detta stämmer inte överens med vad pedagogerna svarade under intervjuerna då vi kan se att pedagogerna överlag inte ser några större skillnader mellan könen på barnen. En av pedagogerna pratade om ålder och att beroende på vilken tid på året man är född kan göra stor skillnad på hur man ser på pojkar och flickor. Flickor som visar antydning till koncentrationssvårigheter på våren kan till hösten mognat tillräckligt för att det inte ska visa några tecken på koncentrationssvårigheter alls. Enligt Olsson och Olsson (2013) så upptäcks svårigheter hos barn tidigare hos pojkar än flickor då de visar sig på olika sätt. Pedagogerna nämner att pojkar stimmar mycket och enligt vissa pedagoger är det mer accepterat än hos flickor, då flickor ska sitta stilla och måla medan pojkar ska springa och "busa" mest hela tiden. Det kan vara anledningen till att svårigheterna hos flickor är svårare att upptäcka.

6.3 Pedagogers uppfattningar om orsaker till koncentrationssvårigheter

Alla pedagoger sa att de tycker det är roligt och givande att arbeta med barnen men att tiden med barnen blir mindre och mindre då mer pappersarbete tar mycket tid, detta är något som pedagogerna lika vi tycker är fruktansvärt tråkigt då pedagogerna ska finnas för barnen på förskolan. Johannesson (1997) säger att koncentration handlar om att vara uppmärksam på något och om barnen ska kunna vara det så finns kraven på pedagogen att göra ett så bra arbete som möjligt men med stora barngrupper och mycket arbete utöver barngruppen minskar chanserna för detta. Vi anser att detta är något negativt för alla förskolor och förskoleklasser. Även Olsson och Olsson (2013) trycker på vikten att pedagogerna tar vara på barnens nyfikenhet men om man har för många barn i gruppen så ökar chansen för att man missar "guldlägen" med barnen som kräver lite extra för att kunna koncentrera sig.

Under intervjuerna kunde vi se att det blev två olika svar på frågan om vad det kan bero på att ett barn är okoncentrerat. Några av pedagogerna nämnde att omognad kan vara en anledning, att det är något som barnen växer ifrån medan några av pedagogerna pratade om ointresse för uppgifterna eller att det är något neurologiskt. Båda grupperna anser att barnen kan vara i behov av extra stöd vid olika uppgifter vilket Kadesjö (2007) tar upp och att det då är viktigt för pedagogerna att ha en stor kunskap kring barnens olika problem så att de inte blir placerade i ett fack som ett stökigt eller brokigt barn. Det viktiga med att ha kunskap som pedagog kan göra mycket för ett barn i längden. Har pedagogen inte kunskapen om olika sjukdomar i

hjärnan (neurologiska) kan det påverka framtiden för barnet. Sjödin (2000) nämner samma som pedagogerna att koncentrationssvårigheter kan ha en koppling till ADHD. Pedagogerna som intervjuades sa även att barnen med koncentrationssvårigheter är sena i sin mognad vilket Sjödin (2000) också tar upp.

Det finns många olika anledningar till koncentrationssvårigheter, det är vad pedagogerna har svarat under intervjuerna. De nämner att den digitala världen har tagit ett stort steg in i vår vardag och det håller vi med om och som pedagogerna säger så är det en ensidig värld då spel inte ger svar på de frågor barnen kan ha. Detta kan lätt bli en situationsbunden orsak till koncentrationssvårigheter vilket Kadesjö (2007) har skrivit om, då vissa förhållanden kan påverka koncentrationen. De situationsbundna orsakerna kan även synas om det är för många aktiviteter eller om uppgifterna är för lätta eller försvåra vilket pedagogerna tog upp under intervjuerna.

Till sist så nämner pedagogerna att hemförhållanden kan vara en orsak till en bristande koncentration, som både Kadesjö (2007) och Johannessen (1997) skriver om. Föräldrarna kanske bor på olika platser vilket kan stressa upp barnet och med tanke på vilken roll föräldrarna spelar så kan detta enligt oss göra barnet oroligt om barnet har glömt något hos den andre föräldern.

6.4 Pedagogernas arbetssätt

I dag finns det många böcker som kan hjälpa en pedagog att förstå hur man ska klara av olika situationer med barnen. Kadesjö med flera (2011) skriver om olika typer av program som kan hjälpa de vuxna att förstå barnets beteende, förslag hur man ska gå tillväga med att lösa problem och så vidare. Det är säkert väldigt bra att böckerna finns som vägledning men enligt pedagogerna som vi har intervjuat har vi uppmärksammat att de gör olika beroende på situation och barn. Vissa barn behöver en lugnande hand medan andra behöver sitta vid en bänk för att kunna sitta stilla och koncentrera sig.

Ett stort tålamod krävs om man ska jobba som pedagog med barn hela dagarna, enligt Kadesjö (2007) så förklarar han att alla barn har olika dagar, vissa är sämre vissa är bättre och då gäller det som pedagog att kunna läsa av barnet vilket de intervjuade pedagogerna pratade om. Att skapa struktur för barnen så de vet vad de har att komma till varje dag i förskoleklassen eller förskolan.

Att ha ett bra samarbete med hemmet anser alla pedagoger vara viktigt, men det är inte alla föräldrar som enligt pedagogerna vill höra allt som behövs sägas om barnet. Som förälder är det såklart tufft att behöva höra saker som inte anses positivt om sitt barn. I litteraturen som vi har i bakgrunden var det svårt att hitta någon positivt eller negativt om samverkan med hemmet men det enda som vi anser passar in här är något Eresund (2012) skriver, att föräldrar är väldigt måna om sina barn men att de glömmer bort att prata mycket med dem och det i sin tur kan skapa en osäker trygghet och en osäkerhet i livet framför sig. Vi ser allvarligt på detta och pedagoger borde göra samverkan med hemmet till en större del än ett snabbt ord innan de springer iväg med sitt barn från förskolan eller förskoleklassen.

6.5 Pedagogiska implikationer

Genom detta arbete om barn i koncentrationssvårigheter har vi fått en fördjupad förståelse för hur det kan vara för barn i koncentrationssvårigheter och även hur pedagoger kan hjälpa och stötta barn med detta. När vi nu börjar arbeta ute i verksamheten som pedagoger kommer vi ha med oss dessa råd som kan göra att dagarna underlättas för barnen. Det gäller som pedagog att strukturera upp dagarna och justera dem efter hur dagsformen är på barnen. Som pedagog gäller det att fånga barnen och det kan göras på olika sätt. Det är av betydelse att ändra sin roll som pedagog efter barngruppen och inte göra likadant år efter år. Föräldrakontakten är av stor betydelse och ett bra samarbete är det bästa, då det gynnar barnens utveckling och förståelse för barnet. I vår framtida yrkesroll kommer vi säkert möta både utåtagerande och inåtvända barn och genom denna studie har vi lärt oss hur vi kan möta barn på ett bra sätt som underlättar för dem i olika situationer. Det gäller som pedagog att inte döma barnen utan ta reda på varför ett barn är på ett visst sätt och hjälpa barnet därigenom. Den stora uppgiften pedagoger har är att visa att barnen är ok och att vi bryr oss om dem lika mycket som alla andra barn. De ska också känna sig trygga och duktiga och det kan leda till att de utvecklar en god självkänsla och ett gott självförtroende.

6.6 Framtida studie

Om vi skulle vidareutveckla denna studie i detta ämne om barn i koncentrationssvårigheter skulle vi vilja få inblick i hur barnen själva ser på det, och även hur föräldrar och andra människor runt omkring barnen tänker om detta. Vi har då tänkt använda oss av samma metod som i denna studie. Det är barn, föräldrar och andra människor som vi då har tänkt intervjua. Genom att få inblick i hur barn tänker om detta samt även föräldrar och andra människor, känner vi att studien blir bredare och en ännu större inblick från olika håll och vinklar.

7 REFERENSLISTA

- Almer, Glenni Marie & Mandel Sneum, Marie.(2012) . *ADHD hos barn och vuxna*. Lund: Studentlitteratur
- Aparajita B. Kuriyan, William E. Pelham Jr, Brooke S. G. Molina, Daniel A. Waschbusch, Elizabeth M. Gnagy, Margaret H. Sibley, Dara E. Babinski, Christine Walther, JeeWon Cheong, Jihnhee Yu, Kristine M. Kent. (2013). Young adult educational and vocational outcomes of children diagnosed with ADHD. *J abnorm child psychol*.
- Berglund, Lars. (2000). *Koncentrationssvårigheter*. Pedagogisk forskning i Sverige Årg 5 nr 1 s 19-24
- Bergström, Berit. (2001). *Alla barn har särskilda behov*. Malmö: Runa Förlag
- Brodin, Jane & Lindstrand, Peg. (2010). *Perspektiv på en skola för alla*. Lund: Studentlitteratur
- Brytting, Tomas.(2008) *Etik i skolan och samhällets tjänst*. I Lärarens handbok. Polen: Studentlitteratur. 185-192.
- Bygdesson-Larsson, Kerstin. (2010). "Vi började se barnen och deras samspel på ett nytt sätt ": *utveckling av samspelsdimensionen i förskolan med hjälp av Pedagogisk processreflektion*. Umeå: Umeå University. (Avhandling)
- Eresund, Pia. (2012). Inre och yttre oro. *Insikten* 3/2012.
- Holmberg, Kirsten. (2009). *Health Complaints, Bullying and Predictors of Attention-deficit? Hyperactivity Disorder (ADHD) in 10-year-old in a Swedish Community*. Uppsala. (Avhandling)
- Höglund Carlsson, Lotta. Norrelgen, Fritjof. Kjellmer,Liselotte. Westerlund,Joakim. Gillberg,Christopher. Fernell, Elisabeth. (2013). Coexisting disorders and problems in preschool children with autism spectrum disorders. *TheScientificWorldJournal*. Volume 2013 , Article ID 213979.
- Jakobsson, Inga-Lill & Nilsson, Inger.(2011). *Specialpedagogik och funktionshinder*, Stockholm: Natur och Kultur
- Johannessen, Eva. (1997). *Barn med socio- emotionella problem*. Lund: Studentlitteratur
- Juul, Kirsten (2005). *Barn med uppmärksamhetsstörningar: en handledning för lärare och annan pedagogisk personal*. Lund: Studentlitteratur
- Kadesjö, Björn (2007). *Barn med koncentrationssvårigheter*. Stockholm: Liber
- Kadesjö, Christina, Hägglöf, Bruno, Kadesjö, Björn, Gillberg, Christopher (2011). Attention-deficit-hyperactivity disorder with and without oppositional defiant disorder in 3- to 7-year-old children. *Developmental Medicine & Child Neurology*. Volume 45, Issue pages 693–699

- Kutscher, Martin L.(2008). *Att leva utan bromsar*. Stockholm: Natur och Kultur
- Lantz, Annika (2013). *Intervjumetodik. 3. uppl.* Lund: Studentlitteratur
- Lundgren, Marianne.(2006). *Från barn till elev i riskzon: en analys av skolan som kategoriseringsarena*. Växjö: Växjö University Press. Acta Wexionensia nr 98/2006. (Avhandling)
- Nadeau, G Kathleen, Littma, Ellen B & Quinn, Patricia O.(1999). *Flickor med AD/HD*. Lund: Studentlitteratur
- Normell, Margareta. (2002). *Pedagog i en förändrad tid- om grupphandledning och relationer i skolan*. Lund: Studentlitteratur
- Olsson, Britt-Inger & Olsson, Kurt. (2013). *Att se möjligheter i svårigheter barn och ungdomar med koncentrationssvårigheter*. Johanneshov: MTM
- Patel, Runa & Davidson, Bo.(2011). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur
- Sjödén, K G. (2000). *En liten bok om barn med koncentrationssvårigheter och deras särskilda problem*. Luleå: förf.
- Skolverket (2000). *Att arbeta med särskilt stöd, några perspektiv*. Stockholm: Liber
- Skolverket (2010). *Läroplan för förskolan Lpfö 98*. (Ny, rev. utg.). Stockholm: Skolverket
- Statens beredning för medicinsk utvärdering.(2005) *En inventering av det vetenskapliga underlaget/ ADHD hos flickor*. (Rapport)
- Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk samhällsvetenskaplig forskning*. <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>.
- Williams, Pia & Pramling Samuelsson, Ingrid (2000). *Barns olikheter en pedagogisk utmaning*. Pedagogisk forskning i Sverige Årg 5 nr 4 s 284-306.

Intervjufrågor

1. Vad har du för utbildning?
2. Hur länge har du arbetat aktivt inom förskolan?
3. Vad tycker du är det svåraste i arbetet med barn? Berätta!
4. Har du några barn som är okoncentrerade på din arbetsplats?
5. Vad menar du med koncentrationssvårigheter?
6. Måste barn vara koncentrerade? Varför?
7. Hur märker du att ett barn är okoncentrerat?
8. Vad tror du att det beror på att barnet är okoncentrerat?
9. Är det speciella situationer som gör att barnet blir okoncentrerat? Tider på dagen? Särskilda aktiviteter?
10. Vad gör du för att hjälpa barnet?
11. Om det inte hjälper vad gör du då?
12. Har du något samarbete med deras föräldrar?
13. Kan du få hjälp av dina kollegor?
14. Om ni tillsammans har gjort allt för att hjälpa barnet och det inte hjälper vad gör ni då?
15. Har du märkt om det är någon skillnad mellan pojkars och flickors koncentrations- svårigheter? Hur då i så fall

